

2010

200901

PUBLIC ADMINISTRATION - II (Optional)

लोकप्रशासन - II (वैकल्पिक)

Standard : Degree

Total Marks : 200

स्तर : पदवी

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional

Duration : 3 Hours

स्वरूप : पारंपारिक

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल. अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer any four of the following questions :

खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the significance and importance of The Government of India Act 1935. 10
1935 च्या गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया ॲक्ट ची वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- (b) What is status report of Panchayat Raj Institution and state its parliamentary appraisal process. 10
पंचायत राज संस्थेचा स्टेटस रिपोर्ट म्हणजे काय? त्याच्या संमतीची प्रक्रिया वर्णन करा.
- (c) State the composition and powers of Planning Commission of India. 10
भारतीय योजना आयोगाची रचना व अधिकार लिहा.
- (d) Discuss the important factors of Administrative Culture and state its values. 10
प्रशासकीय संस्काराच्या महत्त्वाच्या घटकांची चर्चा करा व त्याचे मूल्य स्पष्ट करा.
- (e) Explain the Constitutional and Administrative mechanism of Social Justice in India. 10
भारतीय सामाजिक न्यायाची घटनात्मक आणि प्रशासकीय संरचना सविस्तर लिहा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Discuss about the Doctrine of Seven Prakraties enumerated by Kautilya. 15
कौटिल्याच्या तत्त्वानुसार मान्य केलेल्या सात प्रकृतींची चर्चा करा.
- (b) Explain the value premises of the Constitution of India. 10
भारतीय घटनेचे मौलिक आधार सविस्तर लिहा.
- (c) State the role and responsibility of Cabinet Secretary as described by S. S. Khera. 15
एस्. एस्. खेरा यांनी प्रतिपादन केलेली कॅबिनेट सचिवांची भूमिका आणि जबाबदारी स्पष्ट करा.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Evaluate the important features of the British Administration.	15
ब्रिटीश प्रशासनातील उल्लेखनीय बाबींचा परामर्श घ्या.	
(b) Give an account of the "Fundamental Duties" of Indian Constitution.	10
भारतीय संविधानातील "मूलभूत कर्तव्यां" चा आढावा घ्या.	
(c) Explain the provisions of Impeachment procedure under Article 56(1) (b) of the Indian Constitution.	15
भारतीय संविधानाच्या कलम 56(1) (b) अनुसार महाभियोगासंबंधीचे प्रयोजन व प्रक्रिया सविस्तर लिहा.	

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Evaluate the development stages of Formation of Maharashtra State.	15
महाराष्ट्र राज्य निर्मितीच्या विकासातील टप्प्यांचा परामर्श घ्या.	
(b) State the authorities and functions of District Magistrate.	15
जिल्हा दंडाधिकार्याचे अधिकार आणि कार्याचे विवेचन करा.	
(c) Examine the financial structure of Municipal Corporation.	10
महानगरपालिकेच्या वित्तीय संरचनेचे परीक्षण करा.	

5. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Write in detail about the functions and powers of Sherif of Mumbai.	15
मुंबईच्या नगरपालाचे अधिकार आणि कार्य सविस्तर लिहा.	
(b) What is Law and Order ? State the agencies maintaining it.	15
कायदा व सुव्यवस्था म्हणजे काय ? ही व्यवस्था पाहणाऱ्या एजन्सीज बाबत लिहा.	
(c) Examine the problem areas and issues in Municipal administration.	10
नगर प्रशासनापुढील समस्या आणि प्रश्नांचे परीक्षण करा.	

SECTION - C
विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) State the causes of failure of Public Sector Units in India. 10
शासन अंगीकृत व्यवसायाच्या अपयशाची कारणे स्पष्ट करा.
- (b) Explain the role of Union Public Service Commission as Advisory body. 10
संघ लोक सेवा आयोगाची सल्लागार घटक या नात्याने भूमिका सविस्तर लिहा.
- (c) Examine the Indian Fiscal Policy and state the reasons of Fiscal deficit. 10
भारतीय राजकोषीय धोरणाचे परीक्षण करून राजकोषीय तोट्याची कारणे लिहा.
- (d) What is Mahalnobis model of planning ? Describe the objectives of planning. 10
नियोजनासंबंधीचे महालनोबीस मॉडेल म्हणजे काय ? नियोजनाची उद्दीष्टे लिहा.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Examine the economic values of Public undertakings. 10
शासन अंगीकृत व्यवसायांच्या वित्तीय मूल्यांचे परीक्षण करा.
- (b) Write in detail the composition and functions of Estimate Committee. 10
अनुमान समितीची रचना आणि कार्ये विस्ताराने लिहा.
- (c) Describe the work procedure of the Directorate of Direct Taxes. 10
कर संचालनालयाच्या प्रत्यक्ष कर संबंधीची कार्य प्रक्रिया लिहा.
- (d) State the authorities and functions of Development Commissioner. 10
विकास आयुक्तांचे अधिकार व कार्ये लिहा.

SECTION - D
विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain the responsibilities of CISF as Central Agency for maintaining order. 15
सी.आय.एस्.एफ. या सुरक्षा सांभाळणाऱ्या एजन्सीची जबाबदारी सविस्तर लिहा.

P.T.O.

(b) State the aims and objects of NGOs.

अशासकीय संघटनांचे ध्येय आणि उद्दीष्टे लिहा.

(c) Discuss about the challenges emerged with globalization in Indian Administration. 10

जागतिकीकरणामुळे भारतीय प्रशासनासमोरील आव्हानांसंदर्भात चर्चा करा.

9. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Distinguish between the situation of 144 Cr. P.C., Curfew and Martial Law in connection with Law and Order. 15

कायदा व सुव्यवस्थेच्या संदर्भात, 144 Cr. P.C., कर्फ्यू आणि मार्शल लॉ मधील फरक स्पष्ट करा.

(b) State the objectives and responsibilities of civil society. 15

नागरी समाजाची उद्दीष्टे आणि जबाबदारी लिहा.

(c) Examine the causes and types of pollution which leads to environmental disasters. 10

पर्यावरण विनाशास कारणीभूत ठरणान्या प्रदूषणाची कारणे व प्रकार लिहा.

- o O o -